

Rømø - på sporet af øens sjæl

Vi er rejst fem dage til Rømø for at opleve øen uden tyskere og for at komme helt tæt på øens sjæl

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

Først et tilbageblik. Året er 1976, jeg er 19 år og på vej fra Haderslev til Rømø i en flødefarvet Citroën 2cv varevogn. Bag i bilen ligger store bundter af »Ferien Zeitung« - ugeaviser på tysk, med et »Kostenlos« (gratis) tilføjet med stor svungen skrift.

Kørekortet har jeg erhvervet få uger forinden, og jeg er stadig lidt uvant med pistolgearet i den franske bondebil.

Min plejefar har et reklamebureau og står bag ideen med aviserne. Da jeg når frem, skal tryksagerne afleveres forskellige steder på øen. Det eneste, jeg husker, er skilte på tysk og priser i D-mark, og at de tyske turister er så ivrige efter at få et eksemplar, at jeg dårligt kan få dem båret ind til kiosker og hos købmænd i fred.

Tilbage i 2020 aflyste Miss Corona vores påskeudflugt til Chernobyl. Hun har efterfølgende sat os i gang med en ø-odysse, der startede med Anholt i efteråret. Så Langeland og Strynø i vinterferien, og netop nu er vi så på vej til Rømø og Mandø i slutningen af marts. Nu er spørgsmålet blot, om vi kan finde ind til Rømøs inderste sjæl!

Nu, hvor der ingen tyske turister er, skulle muligheden vel være til stede. Turen over Rømodæmningen lægger i alt fald op til noget stort.

Udtrykket »højt til himmelen« dækker overhovedet ikke den følelse, man sidder med, da vi triller ud på den imponerende lange og meget lige dæmning. Her er højt og langt til alle sider og en følelse af uendelighed, der nærmest rækker ud i verdensrummet.

Sommerhuset ligger i Kongsmark lidt syd for der, hvor dæmningen rammer øen. Brochuren viste store

vinduer med udsigt til lyngklædt landskab med vildtvoksende græsarter og sump. Det holder stik. Det er en lise for sjælen at se ud på. Minder faktisk lidt om naturparken Everglades i Florida med vandhuller med sort stillestående vand. Dog uden lumske krokodiller der gemmer sig under overfladen, går vi ud fra.

Det regner og blæser en halv pelikan, da vi tager af sted på den første ekspedition. Målet er en bjergkæde på øens midte, der omfatter den højeste tinde Spidsbjerg på 19 meter.

Det er som om, at alle farbare veje er medtaget på turistforeningens kort. Det, som ligner en bilvej, er kun en bred sti, hvor man kun må færdes til fods. Det gør nu ikke noget, for der er meget smukt og stemningsfuldt i plantagen, der mest består af fem-seks meter høje fyrretræer, og så blæser det ikke her mellem træerne. Den ujævne skovbund er dækket af et lysegrønt lag af mos, der giver et lidt eventyrligt skær. Så, endelig kan vi skimte cordilleraen - bjergkæden - et par hundrede meter fremme. Det er i virkeligheden en række af klitter bevokset med marehalm og deslige.

Vi klatrer op på bjergryggen, hvor vandrestier han gnavet sig dybt ned i sandet. Udsigten over det kuperede landskab med lyng og småsøer er ganske fin, når man momentvis kan abstrahere fra regnen og blæsten i ansigtet.

Vi møder blot to andre familier, der er på vandretur i løbet af halvanden times tid. Her er dejligt fredfyldt, og der er tydeligvis masser af vandrerruter at vælge imellem. Måske er dette Rømøs sjæl.

Herfra tager vi ud til Lakolk, som er den eneste større bebyggelse på øens vestkyst. Lakolk er en cirka 200 meter lang sammenhængende stribe af relativt nye cafeteriaer, fast-food, spillehal, isudsalg, souvenirs, outlets og en købmandsbutik, der har karakter af en stor campingpladskiosk (hvilket den måske også er!).

En stor grå ex-militærlastbil på tyske nummerplader ruller ind og parkerer lige foran os. Hvis man tænker på de firkantede DSB-pakke lastbiler og lægger halvanden meter til i højden med et par bitte små vinduer helt oppe under taget, så har man billedet af den. Den har et truende udtryk, og man skal have en meget positiv tilgang til tilværelsen, for at forbinde den med en hyggelig ferieoplevelse.

Lakolk er futuristisk og historieløs på den triste måde. Jeg tror næppe, at det er her, at øens sjæl befinder sig. Vi kører herfra og ned på den brede strand, der ligger lige om hjørnet. Et øjeblik efter kommer militærlastbilen skramlende og forsvinder frygtløst langt ude på den åbne strand. Det blæser og regner for meget til, at det er en fornøjelse at være her, så vi gemmer stranden til en anden dag.

Havneby på øens sydøstlige hjørne huser et forretningsområde med tilhørende p-plads fra 2008. Minder lidt om Lakolk, men med en Dagligbrugs med et toethalvt meter højt gult bjerg af brændesække ved den ene side af indgangen.

Det med brændesalget fra skure er i øvrigt et fænomen, der går igen over hele øen. Der er også »Vermietung« og »Verhuur« af dette og hint.

Vi får en snak med en mand i en butik, der fortæller, at det gik lidt stærkt da man anlagde stedet her for 13 år siden. Et par bevaringsværdige huse blev revet ned.

På andre øer har vi set et stort antal af kunsthåndværkere. Der er et relativt begrænset antal her. Manden siger, at der var flere for år tilbage. Meget betegnende er butikken fuld af øl fra et østjydsk mikro-bryggeri. Andre butikker sælger øl fra andre små bryggerier. Rømø har ikke sit eget bryggeri. Manden siger også, at øen fra gammel tid var opdelt således, at fattigrøvene boede her på sydøen og kapitajner og storbønder oppe nordpå, hvor jorden er til at dyrke, og hvor man ser de store flotte stråtekte gårde. Det image har holdt ved helt op til i dag.

Havneby har tillige to fiskehandlere hvor fru en slår sig i tøjret. »Jeden tag friske Fische og eigene Raucherei«, står der. Hendes motto er: I nærheden

Udsigten tæt ved sommerhuset i Kongsmark på øens midte. Landskabet er fladt og lyngklædt og med en del sump og småsøer. Dejligt uberørt.

Vandretur i fyrre-plantage tæt ved det 19 meter høje Spidsbjerg - Rømøs højeste punkt. Bjergkæden kan anes mellem træerne midt i billedet.

Militæret råder over et stort område på øens nordvestlige del. Det er fladt og ret ugæstfrit, og der er forbudt-skilte overalt.

Havnekontor, Havnepladsen og Havnekiosken. Det er svært at lyve sig fra, at vi her er havnet på havneområdet i Havneby.

Tysk camper i form af en ex-militærlastbil på p-pladsen i Lakolk. Det er de eneste tyske turister vi ser. Til gengæld er deres køretøj relativ markant.

af havet, - så skal der fisk på bordet. Det er et ud-mærket motto, men dyrt.

Et par både i havnen og færgerne til øen Sylt i Tyskland giver et skær af autenticitet. Beboelse er der umiddelbart ikke noget af. Selve byen består af et område med 70'er huse, der alle har cirka den samme størrelse og hældning på taget og ligger hengemt i et parcelhuskvarter et stenkast herfra. Vi gør lige et cruise ind i området, hvor en venlig thaikvinde hilser særligt hjerteligt på os. Hun tænker sikkert, at vi har noget at gøre her, for hvorfor skulle turister ellers forville sig herind. Gad vidst hvad de er beskæftiget med, de 40 – 50 familier der bor her!

Kører en tur ud på den brede og tomme Sønderstrand, hvor den 13-årige 1,82 meter høje søn plager om at gøre sig de første erfaringer som bilist. Det får han selvfølgelig ikke lov til, eller hvem ved!!

Hvis det var tilfældet, har jeg lovet hans mor ikke at underholde med det i disse spalter. I Mexico ville man blot have manglet at gå op til den lokale politimester med en 500 peso-seddel. Så var det kørekort i hus.

To voksne mænd har købt en lille drage, som de står og fumler med at få sat op. De hygger sig vældigt. En trehjulet bil med stort orange sejl er ved at gøre klar til afgang. Et par dage senere under høj blå himmel, er vi på samme strand, hvor vi på halvvejen kører gennem en cirka 20 meter lang og højst fem cm. dyb saltvandssø.

Vi ender tæt ude ved havet, hvor der holder to biler parkeret.

Den ene kører derfra umiddelbart efter. Min søn er ude og lege viking i det iskolde vand, da jeg ser på klokken. Den er 15:10. Dagen forinden har jeg

undersøgt, hvornår tidevandet kommer - og det er på høje tid at komme væk.

Pludselig får vi travlt med at komme tilbage til bilen. Bilturens første 1 – 1,2 km er der vådt og hårdt sand at køre på. Pytten fra før er tilsyneladende væk. Så pludselig kan vi se en mindst 100 meter lang ny-opstået sø foran os. Tidevandet løber ind fra siderne! Gad vidst hvor dyb den er? Man kan jo hæve bunden ca. 15 cm. på sådan en Citroën C5, som vi kører i, men så kan den kun køre 10 km/t, eller vi skal tage tilløb og pløje gennem med 30 km/t og håbe, at det ikke er dybere end 10 cm. Hurtig beslutning.

Vi kører gennem i knallerttempo, medens vandet står i kaskader ud til begge sider. Datteren lukker øjnene og kigger ned i bunden af bilen. Trykker yderligere på speederen, men bilen kører ikke hurtigere. Går vi i stå må guderne vide, hvor dybt her er om en time.

For år tilbage kulsejlede jeg i en kun 25 cm dyb og 7-8 meter lang vandpyt. Dengang kom der sådan en plaskende lyd fra bunden, og så kostede det en ny udstødning + det løse, men i det mindste steg vandstanden ikke yderligere.

Så endelig er søen slut, og vi kan spotte opkørslen ved diget. Det var lidt for spændende og dumt, og de næste par dage på øen kredser mine tanker jævnligt omkring situationen.

Preben fra bureauet har været i huset og startet opvaskeren og lagt en besked om, at der ikke er danske kanaler på TV'et, men Chromecast. Fruen kæmper en times tid med sidstnævnte, men ingen udsigt til de to danske VM-fodboldkvalifikationskampe, kun Super RTL og Tagesschau 24 + et utal af andre.

De to kampe skulle ellers netop være omdrej-

ningspunktet for fest og hygge om aftenen. Der er heller ikke et åbent værtshus, man kan tage ind på! Verdammt und Scheisse für die Dänen!

Vi er også af sted så langt mod nord på øen, vi kan komme, til Juvre. Mange smukke stråtede gårde, kvæg og ellers øde vidder. Vejen slutter for vores vedkommende ved et markant dige og gigantisk udkigstårn af metal i iøjnefaldende gul/sorte farver. Vinden piber uhyggeligt i den grimme kantede stålkonstruktion.

Skilte forkynder, at der anvendes laser og skydes med skarpt. Området tilhører militæret. Man savner egentlig heller ikke at komme derud, for der er ikke et får, en busk eller en hegnspæl at se.

Kun en ensom forladt tank, der sikkert anvendes som skydeskive.

Dette kan ikke være Rømsø sjæl. Man hvad er det så? Det bedste bud er nok de store flade strande med den uendelige horisont og så plantagerne med fyrretræerne, de utæmmede lyngklædte bakker, samt de smukke stråtede bondegårde.

Jeg ved ikke, om man kan få øje på de ting i sommermånederne. Måske, hvis man kniber øjnene lidt sammen og ikke lader sig distrahere for meget af gule regnfrakker, Audier og Mercedeser.

» Her er højt og langt til alle sider og en følelse af uendelighed, der nærmest rækker ud i verdensrummet